

Gospodarnost pridelave pšenice

Pripravil Štefan Kranjec, dipl. inž. kmet., Agrosaat

EKONOMIKA PRIDELAVA DOLOČA TEHNOLOGIJO IN IZBOR SORT

V tem času, ko nas od vsepovsod oblegajo informacije o nizki samooskrbi s hrano, o vrtočlavih cenah na borzi in slabih pridelkih žit po svetu je čas, da pred setvijo ozimnih žit trezno premislimo o gospodarnosti pridelave, vsak na svoji kmetiji, in kaj bo treba v prihodnje postoriti, da bo naša rentabilnost pridelave še boljša.

Kmetijstvo je »tovarna« brez strehe in višina pridelka ter njegova kakovost sta odvisni od nas in narave. Zdaj, ko so odkupne cene visoke, je čas, ko moramo razmišljati ali bi lahko vložili kakšen evro več za boljši pridelek. Za dober pridelek je pomembnih več dejavnikov, vplivamo pa lahko le na dva: na rodovitna tla in pravi izbor sortimenta. V podjetju Agrosaat sledimo trendom z vrhunskim izborom sort, kar potrjuje tudi visok tržni delež posejanih Agrosaatovih žit. **Sorte pšenice lahko razvrstimo v tri skupine:** izboljševalke - kakovost A, krušne - B1 in B2 ter krmne - kakovost C.

Zelo pomembna, kot vir energetske krme na slovenskih kmetijah, sta tudi ječmen in tritikala. Pri ječmenu je pomembno, da ga uvrstimo na tla, kjer je pH blizu nevtralnemu (6-7), drugače imamo slabo rast in razvoj posevka. **V tujini seme, ki je namenjeno za zgodnje setve običajno tretirajo tudi z insekticidom iz skupine neonicotinoidov (v Sloveniji je zadnji dve leti prepovedano).** S tem namreč varujejo posevek pred napadom uši in **tako preprečujejo prenos ječmenovega rumenega pritikavega virusa (YBDV),** ki nam lahko zelo zniža pridelek.

Tritikalo običajno razvrstimo na nekoliko slabša rastišča. Velja za kulturo, ki je nezahtevna za vlaganje in oskrbo. V naši prodajni paleti je sorta **Talentro,** ki se je uveljavila tudi za **pridelavo silažne mase in ne samo zrnja.** Seveda po to pomeni, da jo je treba požeti na začetku junija – ko je zrnje v voščeni zrelosti. Taka silaža se uporablja tudi za proizvodnjo bioplina ter zaradi visokih vsebnosti beljakovin in energije za krmo goveda.

Kako izbrati sorte

Katere sorte bomo uvrstili v setveno strukturo, se moramo odločiti **na podlagi potreb na kmetiji oziroma potreb trga,** če bomo pridelek prodajali. Naj omenim, da so se pridelki v

zadnjih letih z izborom ustreznega sortimenta in tehnologije krepko dvignili iz povprečja. Tako so se na nekaterih kmetijah sorte, kot so **Alixan, Apache, Kerubino** izkazale s pridelkom **v višini več kot devet ton in kakovosti B** (kar je tudi cilj pri teh sortah). In kaj je treba storiti za tak pridelek? Nedvomno je treba vsak ukrep izvesti profesionalno.

Izbor pravilne sorte – stavimo na kakovost ob žetvi in višjo odkupno ceno ali na pridelek povprečne kakovosti? Na živinorejskih kmetijah temelji mnogokrat tudi na podlagi tega, kako visoka je slama, ki jo uporabljajo za nastil. Tako so sorte, kot so **Element, Energo in Winnetou** zelo zaželene zaradi **obilnega pridelka slame.**

- **Certificirano seme** – v strukturi stroškov nam predstavlja nakup certificiranega semena približno sedem odstotkov. Z nakupom semena bomo dobili tudi vse potrebne podatke za setev, kot so kaljivost, čistoča, absolutna masa, ustrezno dodelano seme, ki je razkuženo s fungicidom. Ne smemo pozabiti, da tudi naše lastno seme ni zastoj.
- **Priporočena gostota setve** glede na čas setve, tip tal, sorto in ocenjene vegetacijske izgube, ki se gibljejo lahko med 10 in 25 odstotkov.
- **Dobra predsetvena priprava** - slabo zaorani koruzni ostanki so lahko vir okužbe s fuzariozo in povzročajo težavo ob setvi.
- **Natančna setev** – globina setve. Paziti moramo, da je seme pravilno odloženo na ustrezni globini (4 centimetre). Težave se pojavijo, če imamo rastlinske ostanke slabo zaorane ali če je hitrost setve prevelika.
- **Gnojenje** – poudarek dajemo dobri prehranjenosti predvsem z dušikom ter mikroelementi, kjer je predvsem žveplo eden od pomembnih elementov pri tvorbi beljakovin.
- **Zaščita pred plevi, boleznimi in škodljivci.** Opažamo, da nekateri pridelovalci poskušajo varčevati predvsem pri fungicidih, vendar je bolje, če se posvetujete s strokovno službo o izbiri optimalnega pripravka za določeno sorto in glede na trenutne rastne razmere.
- **Spravilo pridelka** – bodimo pozorni na tehnološko zrelost. Predvsem pri sortah, kjer smo stavili na kakovost, jih tudi prioritarno

žanjemo (ob nastopu daljših padavin nam lahko kakovostni parametri padejo). Glede na to, da bodo jesenski pridelki pravočasno pospravljeni, je čas, da se pri predsetveni pripravi opravijo vsi ukrepi. Opažamo, da se mnogo pridelovalcev žit odloča za spomladansko gnojenje z NPK 15 15 15, pri čemer moramo vedeti, da **žita del dušikovih gnojil** (20-30 kg) potrebujejo že v jeseni, ter da se fosfor in kalij v povprečju izpirata za en centimeter. To pomeni, da si spomladansko gnojenje z osnovnimi hranili lahko privoščijo

pridelovalci, ki imajo s hranili njive dobro založene in v kolobarju uporabljajo tudi organska gnojila.

Ustrezna kislost tal je naslednji pomemben dejavnik za dober razvoj rastlin. Apnenje je najcenejše gnojenje. Vemo, da predvsem nizek pH preprečuje dostopnost nekaterih makro- in mikroelementov, da bi se rastlina lahko normalno razvijala in rasla. V zadnjih letih je zato **poudarek tudi na uporabi mikroelementov** (pri žitih so najpomembnejši žveplo, magnezij in cink), kar je v tujini že stalna praksa.

Foto Janko Verbič

Grafi

Ker predstavlja pšenica pri žitih največje vlaganje, je prav, da pregledamo ekonomičnost pridelave po kakovostnih skupinah. Iz grafa lahko razberemo primerjavo prihodka ob različnem pridelku in doseženi kakovosti. Za referenčni pridelek smo določili razliko med pridelki ene tone glede na kakovostno skupino. Ob predpostavki, da lahko ob enaki tehnologiji v praksi pridelamo 6-6,5 ton pšenice kakovosti A ali 7-7,5 ton kakovosti B1 ali 8-8,5 ton kakovosti B2. Odkupne cene smo povzeli po ceni večjih odkupovalcev v času žetve (kakovost A 210 eur/t, kakovost B1 190 eur/t in kakovost B2 180 eur/t). Iz tega sledi, da kakovost še vedno ni dovolj nagrajena. Zavedati se moramo, da je pri izboljševalkah večja verjetnost, da bo kakovost A slabša kot pa, da bo pridelek krušne sorte dober. Vendar razmerja cen žit ne vemo vnaprej. Tako priporočamo, da večje kmetije, ki se ukvarjajo s pridelavo krušne pšenice, stavijo na več sort.

	pridelek suh. zrnja	pridelek
kakovostna skupina	pridelek	prihodek
A 210 eur/t	6,00	1.260,00
A 210 eur/t	6,50	1.365,00
B1 190 eur/t	7,00	1.330,00
B1 190 eur/t	7,50	1.425,00
B2 180 eur/t	8,00	1.440,00
B2 180 eur/t	8,50	1.530,00

kakovostna skupina	cena za tono	pridelek v tonah	prihodek v eur
A	210,00	6,00	1.260,00
A	210,00	6,50	1.365,00
B1	190,00	7,00	1.330,00
B1	190,00	7,50	1.425,00
B2	180,00	8,00	1.440,00
B2	180,00	8,50	1.530,00

Primerjava prihodka med pridelkom in kakovostno skupino

